

ISSN 2544-5898

MONITOR CHIŃSKI

PAŹDZIERNIK 2018

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

PAŹDZIERNIK 2018

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

1 października: obchody 69. rocznicy ustanowienia Chińskiej Republiki Ludowej. Historia chińskiego państwa komunistycznego stała się tym samym dłuższą od Związku Radzieckiego, który istniał niecałe 69 lat.

1 października: Chiny zainteresowane portem w Trieście. Według władz portu, który określa potrzeby inwestycyjne na 1,2 mld USD, chińskie firmy są zainteresowane zarówno modernizacją i zwiększeniem przepustowości portu, jak i inwestycjami w strefę wolnego handlu i przemysł oraz towarzyszącą infrastrukturę kolejową zintegrowaną z transportem i łańcuchami dostaw w Europie Zachodniej. W przeciwieństwie do portu w Pireusie chińskie firmy mają w Trieście wykupić udziały mniejszościowe, które nie pozwolą na całkowitą kontrolę portu; wśród pozostałych inwestorów wymienia się Kazachstan, Azerbejdżan, Turcję, Iran i Malezję. Pograżone w zadłużeniu Włochy negocjują obecnie MoU w sprawie oficjalnego przystąpienia do „Pasa i Szlaku”, wyrażając nadzieję na chińskie inwestycje, m.in. w obligacje rządowe; jeśli porozumienie dojdzie do skutku staną się pierwszym państwem G-7, które przystąpi do chińskiej inicjatywy; we wrześniu br. rząd Włoch podpisał MoU z prowincją Syczuan. Polityka nowego rządu w Rzymie budzi obawy Komisji Europejskiej pracującej nad mechanizmem kontroli chińskich inwestycji, m.in. w infrastrukturę krytyczną. W ostatniej dekadzie chińskie firmy (głównie COSCO i China Merchants Port Holdings) nabyły udziały w 13 europejskich portach.

7 października: szef Interpolu Meng Hongwei zatrzymany w Chinach. Ponad tydzień od tajemniczego zniknięcia 25 września, kiedy 64-letni Meng przyleciał z Francji do Chin, władze ChRL oświadczyły, że szef Interpolu, pełniący również m.in. funkcję wiceministra bezpieczeństwa publicznego jest zatrzymany w śledztwie pod prowadzonym przez Narodową Agencję Nadzoru (choć typowy dla oskarżeń korupcyjnych zarzut „naruszenia dyscypliny partyjnej” nie pojawił się w komunikacie). W tym samym dniu wieczorem, Interpol otrzymał rezygnację

PREMIER ABE SHINZO Z WIZYTĄ W PEKINIE

Pierwsza od siedmiu lat wizyta premiera Japonii w ChRL, przyniosła 500 umów o wartości 18 mld USD i deklaracje o przywiązaniu do zasad wolnego handlu obu państw. Premier Abe dąży wyraźnie do poprawy relacji z Chinami, co sugeruje kurs Japonii w kierunku większego uniezależnienia się od Stanów Zjednoczonych w polityce zagranicznej.

Menga z pełnionej funkcji (którą miał pełnić do 2020 r.) ze skutkiem natychmiastowym. W kwietniu br., mieszkający od 2016 r. we Francji Meng został pozbawiony członkostwa w KPCh. Ówczesną decyzję partii komunistycznej łączy się m.in. z uprzednim wycofaniem przez Interpol listu gończego (tzw. red notice) wydanego w celu poszukiwania i ekstradycji przywódcy Kongresu Ujgurów Dolkuna Isy. Natomiast jako przyczynę (kłopotliwego wizerunkowo) zatrzymania Menga wskazuje się udział w działalności wywiadowczej.

22-24 października: podróż Xi Jinpinga na południe Chin. Przez pryzmat analogii z „południowym tournée” Deng Xiaopinga z 1992 r., obserwatorzy doszukiwali się w podróży chińskiego przywódcy sygnału do nowego otwarcia gospodarczego Chin. Jednak przedstawione poglądy trudno określić jako impuls do obrania jednoznacznego kierunku reform (zob. komentarz).

26 października: wizyta Abe Shinzo w Pekinie. W czterdziestolecie nawiązania chińsko-japońskiego układu o przyjaźni i w trakcie toczącej się chińsko-amerykańskiej wojny handlowej, przewodniczący Xi i premier Abe zgodnie podkreślili znaczenie wolnego handlu, zarówno dla całej społeczności międzynarodowej, jak i integracji regionalnej w Azji. Pierwsza od siedmiu lat wizyta japońskiego premiera w Chinach przyniosła liczne porozumienia, w tym m.in. o swapie walutowym i wspólnych działaniach na rynkach trzecich (m.in. w Tajlandii). Zdaniem premiera Li Keqiang, tysiąc biznesmenów towarzyszący Abe podpisało 500 kontraktów o łącznej wartości 18 mld USD. Chiny szczególnie liczą na współpracę technologiczną, która pomoże zbalansować niedobór komponentów powstały w wyniku konfliktu z USA. Premier Japonii dąży do intensyfikacji współpracy z Chinami w ramach „Pasa i Szlaku”, ale nalega na poszanowanie międzynarodowych norm prawnych i transparentności projektów. Wyraźny zwrot w japońskiej polityce wobec Chin może sugerować dążenie Abe do większego uniezależnienia się od Stanów Zjednoczonych w polityce zagranicznej.

28 października: nowe towarowe połączenie kolejowe między Chinami i Belgią. Trasa Liege-Zhengzhou będzie na razie obsługiwana z częstotliwością raz w tygodniu. To trzecie, po Daqing-Zeebrugge i Tangshan-Antwerpia, połączenie między Chinami i Belgią uruchomione od ubiegłego roku. Ponadto w październiku podpisano MoU w sprawie utworzenia pierwszego połączenia pasażerskiego między Chinami i Europą (Zachodnią). Trasa, która ma połączyć Antwerpię i Szanghaj, będzie przebiegać przez 10 miast (m.in. Brukselę, Moskwę, Ułan Bator i Pekin).

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

29 września: Zhang Jianmin nowym ambasadorem ChRL w Czechach. 48-letni Zhang ukończył Szanghajski Uniwersytet Języków Obcych; jest z wykształcenia tłumaczem. Przed objęciem poselstwa w Czechach pełnił funkcję szefa Wydziału Tłumaczeń w MSZ.

9 października: rośnie znaczenie tranzytowe Białorusi. Według danych za pierwszych dziewięć miesięcy br. liczba kontenerów transportowanych pociągami Chiny-Europa przez Białoruś wyniosła 213400 (wzrost o 25% rdr). Szacuje się, że do 2025 r. liczba ta wzrośnie do 1 mln.

13 października: Port Gdańsk nawiązuje współpracę z Portem Guangzhou. List intencyjny w tej sprawie władze obu portów podpisały przy okazji międzynarodowych targów China International Logistics and Transportation Fair w Shenzhen. Za całokształt ekspozycji marketingowej Port Gdańsk otrzymał od organizatorów targów nagrodę.

14-16 października: przedstawiciele władz prowincji Hunan z wizytą na Węgrzech. Przybyła na zaproszenie Węgierskiej Ligi Młodzieży (WLM) delegacja pod kierownictwem członkini SK KPCh Prowincji Hunan Xie Jianhui spotkała się m.in. z wiceprzewodniczącym Zgromadzenia Narodowego Istvanem Jakabem i członkami WLM, z którymi rozmawiała na temat wzmocnienia współpracy międzypartyjnej. Strona węgierska wysoko oceniła osiągnięcia rozwojowe ChRL i wyraziła chęć skorzystania z doświadczeń KPCh w zakresie zarządzania państwem.

15-17 października: China Investment Forum w Pradze. W spotkaniach zapowiedziano udział 250 osób z Chin, 150 przedstawicieli państw z Europy Środkowo-Wschodniej oraz 150 z Czech, w tym prezydenta Milosa Zemana, którego kancelaria co roku współorganizuje Forum w Zamku Praskim. W spotkaniu wziął udział m.in. Chang Zheming, prezes Rady Dyrektorów CITIC – państwowego przedsiębiorstwa, przejmującego obecnie aktywa od zdyskredytowanego CEFC, którego szef Ye Jianming, formalnie nadal pełniący funkcję doradcy Zemana, został zatrzymany przez władze Chin w lutym br.

16 października: III Forum Ministrów Transportu Chin i EŚW w Belgradzie. Oficjalnego otwarcia spotkania dokonał Aleksandar Vučić, prezydent Serbii oraz Zorana Mihajlović, wicepremier oraz minister budownictwa, transportu i infrastruktury. Strona chińska była reprezentowana przez ministra transportu Li Xiaopenga. Uczestnicy Forum wymienili poglądy nt. nowych możliwości rozwoju procesu współpracy w ramach formatu „16+1”, takich jak propozycja stworzenia listy priorytetowych projektów państw Europy Środkowo-Wschodniej i Chin w dziedzinie

infrastruktury transportowej. Jedną z kwestii podniesionych w trakcie spotkania były opóźnienia na przejściach granicznych. Zebrani przedstawiciele państw dyskutowali o rozwiązaniach, które powinny zostać przyjęte, by zapewnić sprawny transport dóbr w ramach krajów „16+1”. Równoległe do spotkania ministrów transportu w Belgradzie odbyło się także III Forum Burmistrzów (Prezydentów) Stolic państw „16+1”.

20 października: IV Forum Liderów Lokalnych Chin i EŚW w Sofii. W Forum wzięli udział Cao Jianming (wiceprzewodniczący SK OZPL), premier Bułgarii Boyko Borrisov oraz 700 delegatów z 16 państw EŚW i 16 chińskich prowincji (m.in. Liaoning, Hajnan, Szantung, Henan, Heilongjiang, Shaanxi, Qinghai i Gansu). Odbyły się dwie sesje plenarne poświęcone „rolnictwu i turystyce” oraz „parkom i strefom przemysłowym oraz małym i średnim przedsiębiorstwom”.

W liście gratulacyjnym do uczestników Forum premier Li Keqiang podkreślił wyraźnie znaczenie „16+1” jako elementu szerszych relacji Chiny-Unia Europejska i wyraził nadzieję, że Chiny i EŚW będą wykorzystywać komplementarny i korzystny potencjał regionalny aby innowacyjnie rozwijać wzajemne połączenia, parki przemysłowe, rolnictwo, turystykę, technologię, finanse i wymianę kulturową.

18 października: delegacja chińskiego ministerstwa rolnictwa z wizytą na Węgrzech. W czasie spotkania z chińskimi gośćmi minister rolnictwa István Nagy podkreślił doskonałe relacje międzyrządowe, które przekładają się na eksport węgierskich produktów do Chin. Węgry są najbardziej uprzywilejowanym państwem Europy Środkowo-Wschodniej pod względem dostępu do chińskiego rynku żywności - posiadają licencje importowe na wieprzowinę, wołowinę, żywe konie, mleko, pszenice, gęsinę, mięso kaczki i królicze.

24 października: paczki z Chin w Polsce będą objęte zwiększoną kontrolą celną. W Lublinie powstanie nowy oddział celny, który zajmie się szczegółowymi kontrolami przesyłek z Chin. Obecnie na terenie Polski działają jedynie trzy pocztowe oddziały celne: w Pruszczu Gdańskim, Warszawie i w Zabrze, nie dając możliwości objęcia należyłą kontrolą rosnącego strumienia przesyłek pocztowych. Import z chińskich serwisów internetowych jest już problemem globalnym, czemu sprzyjają niskie koszty przesyłek. Zdaniem USA, Chiny są w tym względzie nadmiernie uprzywilejowane, dlatego prezydent Trump zapowiedział już wyjście ze Światowej Unii Pocztovej. Według amerykańskich urzędników obecny system pozwala na to, że mała przesyłka z Chin do USA jest 40–70% tańsza niż w przeciwnym kierunku.

29 października: spotkanie Peng Liyuan i Tamary Vučić w Pekinie. Żony przywódców Chin i Serbii rozmawiały w hotelu Diaoyutai głównie na temat wsparcia dla edukacji kobiet i dzieci. Vučić zapewniła o wdzięczności, którą naród serbski darzy Chiny za długoletnią pomoc i przyjaźń.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

15 października: ruszyły 3. Dni Polskie w Chengdu. Wśród październikowych wydarzeń kolejnej edycji Dni Polskich (i odbywającego się równolegle Sezonu Kultury Chengdu-Europa) znalazły się: seria koncertów „Dziady” w wykonaniu High Definition Quartet, wykłady polskich artystów i wystawa fotografii Iwony Podlasińskiej oraz inauguracja nowego rocznika studentów uczącego się języka polskiego w Chengdu Institute Sichuan International Studies University.

15-17 października: delegacja władz Chengdu na 4. Chińsko-Brytyjskim Forum Liderów Lokalnych w Dalian (prow. Liaoning). Tegoroczna edycja forum koncentrowała się na 3 głównych zagadnieniach: starzeniu się społeczeństw i geriatric, chińsko-brytyjskiej współpracy uniwersyteckiej oraz lokalnego rozwoju szkolnictwa zawodowego. W Forum udział wzięli m.in. wicedyrektor Chińskiego Stowarzyszenia Przyjaźni z Zagranicą Song Jingwu, przedstawiciele ambasady brytyjskiej w Chinach, szef północnoirlandzkiej służby cywilnej, burmistrzowie Glasgow i Sheffield.

24 października: umowa o przyjaznej wymianie między Chengdu i Sapporo. MoU w tej sprawie podpisali dyrektor Wydziału ds. Zagranicznych Miasta Chengdu Jiang Bin oraz dyrektor Wydziału Gospodarczo-Turystycznego Miast Sapporo Masao Konishi. Strony wyraziły nadzieję, że wraz z podpisaniem umowy umocni się współpraca w takich dziedzinach jak IT, ochrona środowiska i turystyka.

25 października: umowa o współpracy edukacyjnej między dzielnicą Chengdu Chenghua i fińskim Rovaniemi. MoU w tej sprawie podpisano w Helsinkach. We współpracy z fińskimi partnerami w dzielnicy Chenghua zostaną założone przedszkole i szkoła podstawowa.

IV. WIADOMOŚCI Z GUANGDONGU

15 października: prezydent Bronisław Komorowski na targach Canton Fair. Były prezydent zwrócił uwagę na potencjał sprzedażowy polskiej żywności (nabiału i drobiu) oraz kosmetyków dla chińskich konsumentów. Komorowski był na stoisku chińsko-polskiej firmy Welfull Group, która zdaniem byłego prezydenta „może służyć jako przykład rozwiązywania nierównowagi w handlu między oboma państwami”. W przeddzień targów z Komorowskim spotkał się wicegubernator Guangzhou Ouyang Weimin, który poinformował, że wartość wymiany handlowej prowincji z Polską w 2017 r. wyniosła 4,814 mld USD. Stanowi to 1/5 wolumenu ogólnej wymiany handlowej między Chinami i Polską w tym okresie (24,7 mld USD).

19 października: wiceminister spraw zagranicznych Portugalii Augusto Santos Silva z wizytą w Guangdongu. Przedstawiciel portugalskiego rządu spotkał się z gubernatorem Ma Xingruiem, który stwierdził że polityczne zaufanie w relacjach chińsko-portugalskich stale się umacnia, a współpraca gospodarcza i inwestycyjna pomiędzy Guangdongem i Portugalią stale się pogłębia. Santos Silva podkreślił znaczenie nowo otwartego konsulatu Portugalii w Kantonie dla dalszego rozwoju współpracy wzajemnej. Z kolei w rozmowie z burmistrzem Wen Guohuim wiceszef portugalskiej dyplomacji wyraził nadzieję na rozwój współpracy w turystyce, zarządzaniu miast i ochronie zabytków. W spotkaniu wzięli również udział ambasador Portugalii w ChRL oraz konsul generalny Portugalii w Kantonie.

23 października: otwarcie mostu Hongkong-Zhuhai-Makau. Choć realizacja projektu mostu, oficjalnie otwartego przez Xi Jinpinga, demonstruje zaawansowanie technologiczne Chin oraz przybliży gospodarczo i politycznie Hongkong do ChRL, to prawdopodobnie nigdy nie będzie opłacalna pod względem ekonomicznym.

23-25 października: przedstawiciele władz miasta Fukuoka z wizytą w Kantonie. Ośmioosobowa delegacja pod kierownictwem wiceburmistrza Atsuhito Sadakariego odwiedziła stolicę Guangdongu w związku z obchodami 40. rocznicy nawiązania relacji partnerskich między obiema metropoliami. W rozmowach z japońską delegacją udział wzięli m.in. wiceburmistrz Kantonu Chen Zhiying, szef miejskiego Komitetu Handlu Chen Jie, główny inżynier miejskiego Komitetu ds. Technologii i Innowacji Lin Huanxu oraz wicedyrektor miejskiego Komitetu Planowania Przestrzennego Sun Hao.

KOMENTARZ

1. podróż Xi na południe Chin. W Guangdongu przywódca ChRL podkreślał zarówno znaczenie sektora państwowego, jak i zapewniał o poparciu KPCh dla rozwoju firm prywatnych, de facto wysyłając sygnał o podtrzymaniu obecnego kursu politycznego. Chiński przywódca zwrócił uwagę na potrzebę samowystarczalności państwa, przede wszystkim na niwie technologicznej, której niedostatki obnaża rywalizacja handlowa ze Stanami Zjednoczonymi. W tym samym czasie „Dziennik Ludowy” opublikował tekst upamiętniający 40. rocznicę „reform i otwarcia” podjętych przez Deng Xiaopinga, jednak nie wymieniają ich autora. Interpretacja tego faktu może być tylko jedna: jedynym liderem Chin jest Xi Jinping. W tym kontekście ciekawie przedstawiają się uwagi wygłoszone (niepublicznie) przez syna Deng Xiaopinga – Deng Pufanga, który przestrzegł przed zbyt agresywnym kursem w polityce zagranicznej obecnego kierownictwa państwa i wezwał do zachowania trzeźwego osądu nt. pozycji i aktywności międzynarodowej Chin.

Wątek samowystarczalności, tj. w produkcji rolnej i przemysłowej, pojawił się ponownie w wystąpieniu Xi w czasie inspekcji w północno-zachodniej prowincji Heilongjiang – również jako reakcja na działania USA. Jak zwraca uwagę D. Mierzejewski, Xi Jinping wzywa do „polegania na własnych siłach” jako modelu mającego zapewnić dalszy rozwój. W teorii zamyka to drogę do ustępstw w relacjach gospodarczych z Zachodem. W praktyce jednak, Chiny chcąc utrzymać w miarę stabilny wzrost gospodarczy a tym samym stabilizację społeczną, podążą drogą Deng Xiaopinga i cofną się dwa kroki wstecz.

2. Chiny zmniejszą dopłaty do pociągów do Europy? Aby zwiększyć wydajność i rentowność pociągów do Europy, Ministerstwo Finansów domaga się aby wysokość subsydiów rządowych dla pociągów na tej trasie nie przekraczało połowy kosztów połączeń kolejowych na rynku wewnętrznym. Regulacje stanowią część nowego systemu ewaluacji wprowadzanego przez ministerstwo i Narodową Komisję Reform i Rozwoju (NDRC). Choć dopłaty do pociągów do Europy pomogły w ciągu kilku lat uczynić z cargo kolejowego obiecującą alternatywę dla cargo morskiego i lotniczego, to jednocześnie spowodowało ogromną rywalizację pomiędzy poszczególnymi chińskimi prowincjami i miastami w otwieraniu nowych połączeń, często przekładającej się na niezrównoważony rachunek kosztów tych przedsięwzięć. Choć koszt dopłat i transportu różnią się w zależności od regionu i operatora, to przyjmuje się, że średnia cena wysyłki kontenera z Chin do Europy wynosi 8000 EUR, a wysokość dopłaty na kontener do 5000 EUR. Według (optymistycznych) szacunków amerykańskiego Center for Strategic and International Studies, pomimo dużego wzrostu ruchu kolejowego pomiędzy Chinami i Europą, w 2016 r. wartość kolejowego cargo wynosiła zaledwie 2,1%, drogowego 6%, lotniczego 28%, a morskiego 64%. Należy jednak pamiętać, że chińskie rządy lokalne dysponują możliwością ukrycia subsydiów (przeksięgowania wydatków na ten cel) aby utrzymać tempo współpracy gospodarczej i wyniki gospodarcze w eksporcie.

3. Budapeszt coraz bliżej Pekinu. W udzielonym na początku października wywiadzie dla chińskiej telewizji państwowej CGTN, minister spraw zagranicznych i handlu Peter Szijjártó, jako jeden z kluczowych celów prowadzonej po 2010 r. polityki tzw. „Wschodniego Otwarcia” Węgier, wymienił przyciąganie inwestycji, zwłaszcza w obszarze projektów zaawansowanych technologicznie. Ich źródłem mają być przede wszystkim Chiny. Jako przykład pożądanego kierunku współpracy, przytoczył największego chińskiego producenta autobusów elektrycznych BYD, który – korzystając z zachęt podatkowych – w kwietniu 2017 r. otworzył fabrykę w mieście Komárom. To pierwsza fabryka BYD w Europie. Szijjártó tłumaczył, że chińskie technologie mają pomóc Węgrom wybić się na nowoczesność: przesterować gospodarkę z peryferyjnego statusu montowni – „made in Hungary”, na innowacyjny – „explore and invent in Hungary”. We wspomnianym wywiadzie Szijjártó odniósł się również do napięć na linii Chiny-UE w kontekście (nie)otwartości chińskiego rynku,

opowiadając się de facto po stronie Pekinu. Przywołał w tym celu jedną z fundamentalnych dla ChRL zasad w polityce zagranicznej: „Węgry nigdy nie ingerują w wewnętrzne sprawy innych państw, i oczekują aby nie ingerowano w wewnętrzne sprawy Węgier”. Z kolei na marginesie wrześniowej sesji ONZ, Szijjártó zadeklarował w rozmowie z Wang Yi, że „w strategicznym interesie Węgier jest pozostanie partnerem numer jeden Chin w Europie Środkowej”.

4. Forum Ministrów Transportu „16+1” w Belgradzie było okazją do podkreślania szczególnej pozycji gospodarzy w ramach stosunków Chin z Europą Środkowo-Wschodnią, które ambasador ChRL w Serbii Li Manchang określa mianem „15+1+1”. Aleksandar Antić minister górnictwa i energetyki, pełniący funkcję narodowego koordynatora „16+1” Republiki Serbii, stwierdził w trakcie Forum, że dzięki silnej przyjaźni pomiędzy przywódcami Serbii i Chin, Serbia realizuje najwięcej projektów w ramach mechanizmu „16+1”.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

